

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการศึกษา

ตั้งแต่ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกของไทยได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2449 โดยใช้ชื่อว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ ภายหลังจากมีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ปี 2484-2488) เนื่องจากสาขาธนาคารพาณิชย์ที่เป็นของประเทศตะวันตก ได้ถูกสั่งปิดกิจการชั่วคราว ทำให้ประชาชนเห็นช่องทางที่จะได้ประโยชน์จากการเปิดทำธุรกิจธนาคาร จึงรวบรวมทุนกันจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นหลายแห่ง ที่สำคัญได้แก่ ธนาคารนครหลวงไทย จัดตั้งในปี 2484, ธนาคารกรุงเทพ และ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จัดตั้งในปี 2487, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และ ธนาคารกสิกรไทย จัดตั้งในปี 2488 โดย ณ สิ้นปี 2488 มีธนาคารพาณิชย์ไทยเปิดดำเนินงานอยู่ทั้งสิ้น 11 ธนาคาร

หลังจากปี 2488 การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่ก็ยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย จนกระทั่งปี 2505 การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เริ่มถูกจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากในปีนี้มีมาตรการพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 ขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2488 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับใช้ควบคุมการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่เข้มงวดมากกว่าฉบับเดิม จึงส่งผลให้การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ของเอกชนมีข้อจำกัดมากขึ้น โดย ณ สิ้นปี 2505 มีธนาคารพาณิชย์ไทยเปิดดำเนินงานทั้งสิ้น 14 ธนาคาร

ต่อมาในปี 2537 ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน โดยเริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการทางการเงินหลายประการ เช่น การผ่อนคลายการควบคุมการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ (การยินยอมให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศอย่างเสรี) การจัดตั้งศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคที่กรุงเทพมหานคร (Bangkok International Banking Facilities : BIBF) การผ่อนคลายการดำรงพันธบัตรรัฐบาลในการเปิดสาขาธนาคาร อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ ก็ไม่ได้ส่งผลให้จำนวนธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จะมีก็แต่เพียงการขยายสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่เร่งตัวขึ้นเท่านั้น โดยข้อมูลตั้งแต่ปี 2537-2540 พบว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยที่เปิดดำเนินงานมีจำนวนคงเดิมอยู่ที่ 15 ธนาคาร มาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ในเดือนธันวาคม 2541 กระทรวงการคลังได้มีนโยบายสนับสนุนให้บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ที่จำกัดขอบเขตธุรกิจ โดยทางการจะให้เวลาธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งใหม่ดำเนินธุรกิจระยะหนึ่งเพื่อปรับตัวให้พร้อม สำหรับการแข่งขันก่อน แล้วจึงอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์นั้นเลื่อนฐานะขึ้นเป็นธนาคารพาณิชย์ เต็มรูปแบบ ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน โดยมาตรการส่วนหนึ่งในแผนฯ มีการสนับสนุนให้บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมตัวกันเพื่อขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ หรือธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ทั้งนี้เพื่อลดความซ้ำซ้อนจากการมีสถาบันการเงินหลายประเภทที่ให้บริการแบบเดียวกัน แต่ถูกค้ำกลุ่มเดียวกันในระบบ

จากการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ตั้งแต่ปี 2545 มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่เพิ่มขึ้นในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นลำดับ (ตารางที่ 1.1) และส่งผลให้ ณ สิ้นปี 2550 มีธนาคารพาณิชย์ไทยเปิดดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 18 ธนาคาร

ตารางที่ 1.1

รายชื่อธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งใหม่ ตั้งแต่ปี 2545 - 2550

ปี	ธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งใหม่	วันที่เปิดดำเนินงาน	จำนวนธนาคาร
2545	ธนาคารธนาชาต	22 เมษายน 2545	1
2548	ธนาคารทีสโก้	4 กรกฎาคม 2548	4
	ธนาคารเกียรตินาคิน	3 ตุลาคม 2548	
	ธนาคารแลนด์แอนด์เอนด์เฮ้าส์ เพื่อรายย่อย	19 ธันวาคม 2548	
	ธนาคารสินเอเซีย	23 ธันวาคม 2548	
2549	ธนาคารจีอี มัณนี เพื่อรายย่อย (ได้รวมกิจการกับธนาคารกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 26 ม.ค.50)	6 มกราคม 2549	1
2550	ธนาคารไทยเครดิต เพื่อรายย่อย	18 มกราคม 2550	2
	ธนาคารเอไอจี เพื่อรายย่อย	6 มีนาคม 2550	

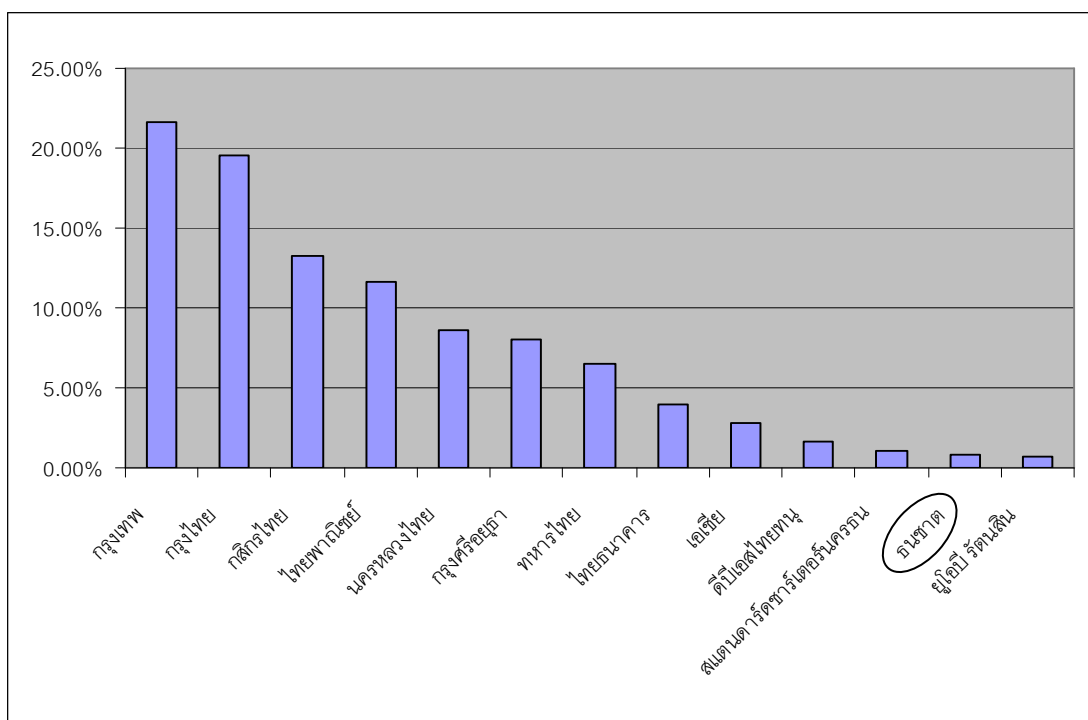
ที่มา : สรุปโดยผู้วิจัย

เมื่อพิจารณารายชื่อธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งใหม่ในตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าธนาคาร ธนชาติ เป็นธนาคารที่เกิดขึ้นใหม่ในลำดับแรก โดยเริ่มเปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2545 ซึ่งในปีแรกที่เปิดดำเนินงานนั้น ธนาคารธนชาติมีส่วนแบ่งตลาดเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ ไทยเป็นลำดับที่ 12 (คิดเป็น 0.76%) จากธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด 13 ธนาคาร (ภาพที่ 1.1 ภาคผนวก ก) แต่หลังจากที่ธนาคารธนชาติดำเนินธุรกิจมาจนถึงปี 2549 (ได้รับอนุญาตให้ดำเนิน ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2547) ส่วนแบ่งตลาดเงินฝากของธนาคาร ธนชาติ ได้เลื่อนขึ้นมาอยู่ในลำดับที่ 8 (คิดเป็น 3.34%) จากธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีอยู่ทั้งหมด 17 ธนาคาร (ภาพที่ 1.2 และ ภาคผนวก ก) และยังคงรักษาส่วนแบ่งตลาดเงินฝากไว้ในลำดับที่ 8 มาจนกระทั่งปัจจุบัน (ปี 2550)

นอกจาก ธนาคารธนชาติ จะประสบความสำเร็จในการขยายส่วนแบ่งตลาดเงินฝาก แล้ว ธนาคารธนชาติยังสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดสินทรัพย์ จนทำให้ธนาคารธนชาติเลื่อนฐานะ จากธนาคารขนาดเล็กมาเป็นธนาคารขนาดกลางตั้งแต่ปี 2549 (ภาคผนวก ข)

ภาพที่ 1.1

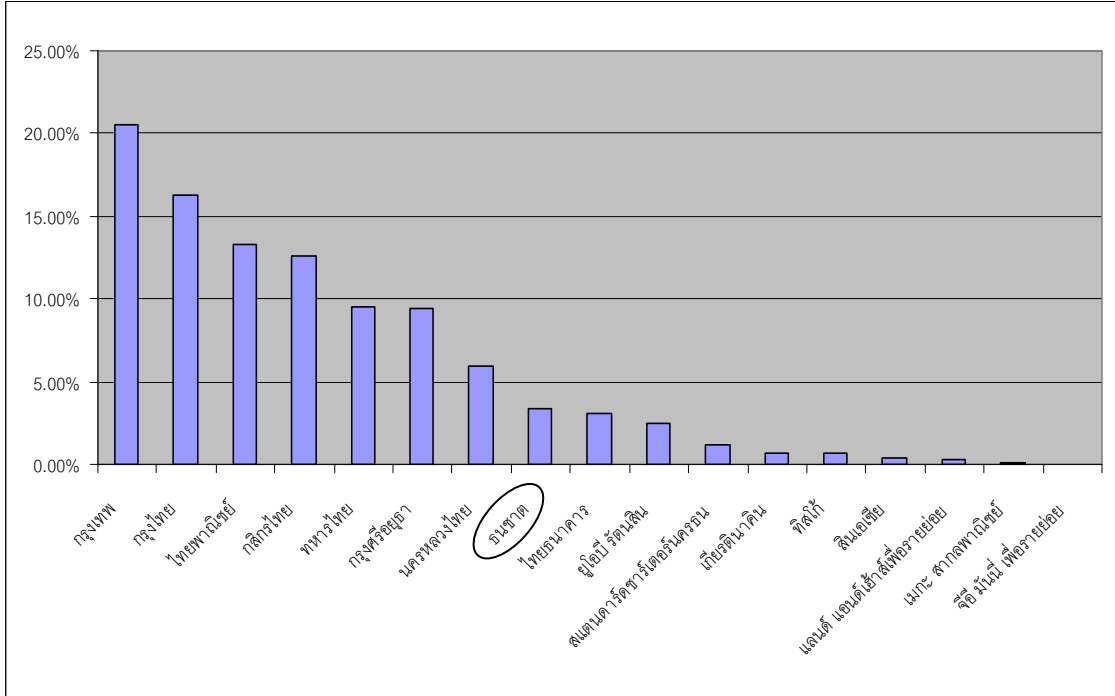
ส่วนแบ่งตลาดเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย ปี 2545

ที่มา : ธ.พ. 1.1 ณ 31 ธ.ค. 45 (ธ.พ. 1.1 คือ รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของ ธนาคารพาณิชย์)

ภาพที่ 1.2

ส่วนแบ่งตลาดเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย ปี 2549

ที่มา : ธ.พ. 1.1 ณ 31 ธ.ค. 49

จากข้อมูลดังกล่าวในช่วงต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมในการระดมเงินฝากของธนาคารธนาชาติว่าเป็นอย่างไร จึงสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดเงินฝากได้อย่างก้าวกระโดด ทั้ง ๆ ที่ในช่วงแรก ธนาชาติมีข้อจำกัดในเรื่องขอบเขตการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขการขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ และยังเป็นธนาคารใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป โดยฐานลูกค้าเงินฝากเดิมเมื่อครั้งที่ยังเป็นบริษัทเงินทุนนั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ที่มีวงเงินฝากค่อนข้างสูง (ซึ่งเป็นไปตามลักษณะการประกอบธุรกิจบริษัทเงินทุน) ไม่มีกลุ่มลูกค้ากระจายตั้งแต่รายใหญ่จนถึงรายย่อยเหมือนกับการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการศึกษาถึงผลการดำเนินงานของธนาคารธนาชาติ เพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จที่แท้จริงของธนาคารธนาชาติว่า การที่ธนาคารธนาชาติสามารถระดมเงินฝากเข้ามาได้ในจำนวนมากนั้น ธนาคารธนาชาติสามารถนำเงินฝากเหล่านั้นไปบริหารต่อเพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่ธนาคารหรือไม่ รวมทั้งผลการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ ของธนาคารธนาชาติ ว่าประสบผลสำเร็จอย่างไร จึงทำให้ธนาคารธนาชาติเติบโตได้อย่างก้าวกระโดดในช่วงระยะเวลาเพียง 6 ปี (ตั้งแต่ปี 2545 - 2550)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการระดมเงินฝากของธนาคารธนชาติ โดยเน้นที่พฤติกรรมและรูปแบบในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก

1.2.2 เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารธนชาติ ทั้งในเรื่องความเพียงพอของเงินกองทุน คุณภาพของสินทรัพย์ คุณภาพด้านการจัดการ ความสามารถในการทำกำไร และสภาพคล่องของธนาคาร โดยนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ธนาคารธนชาติใช้ในการระดมเงินฝากเพื่อขยายฐานลูกค้า และสร้างส่วนแบ่งตลาดเงินฝาก ตลอดจนผลการดำเนินงานของธนาคารธนชาติ

1.3.2 การศึกษาในเรื่องนี้ จะใช้ข้อมูลตั้งแต่ปีที่ธนาคารธนชาติเริ่มประกอบธุรกิจในรูปแบบของธนาคารที่ถูกจำกัดขอบเขตในการทำธุรกิจจนถึงปัจจุบัน คือ ตั้งแต่ปี 2545 ถึง ปี 2550

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการระดมเงินฝาก ได้แก่ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก การออกผลิตภัณฑ์เงินฝาก โครงการส่งเสริมการขาย และการขยายสาขาของธนาคาร

1.4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Analysis) โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินซึ่งเป็นการวัดผลเชิงปริมาณควบคู่กับการวัดผลเชิงคุณภาพตามหลักของ CAMEL Approach ในการประเมินผลการดำเนินงานของธนาคารธนชาติเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

1.5 ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ตั้งแต่ปี 2545 ถึง 2550 (ปัจจุบัน) โดยรวบรวมจากรายงานประจำปี งบการเงินของธนาคารธนาชาติ ประกาศอัตราดอกเบี้ยธนาคารธนาชาติ และข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์อื่นเพื่อใช้เปรียบเทียบรวมทั้งข้อมูลต่างๆ จากธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง และห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม และกลยุทธ์ที่ธนาคารธนาชาติใช้ในการระดมเงินฝาก รวมทั้งผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งใหม่อย่างธนาคารธนาชาติ

1.6.2 ทำให้ธนาคารธนาชาติสามารถใช้ผลการศึกษานี้ไปปรับปรุงนโยบาย และพัฒนากลยุทธ์ที่ใช้ในการระดมเงินฝาก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคาร นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อธนาคารพาณิชย์ที่เพิ่งจัดตั้งใหม่ หรือกำลังจะเกิดขึ้นใหม่ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการระดมเงินฝากและการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันต่อไป

1.6.3 ทำให้ผู้ฝากเงินทราบถึงฐานะความมั่นคงในการดำเนินงานของธนาคารธนาชาติ และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกฝากเงินกับธนาคารธนาชาติ

1.7 องค์ประกอบของงานวิจัย

งานวิจัยนี้สามารถแบ่งองค์ประกอบได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และองค์ประกอบของงานวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึงทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ผลงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาที่มีความเกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3 ธนาคารธนาชาติ

กล่าวถึงภาพรวมของธนาคารธนาชาติ โดยเริ่มตั้งแต่ความเป็นมาในการจัดตั้งธนาคารธนาชาติ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สำคัญ การประกอบธุรกิจและบริการทางการเงิน แนวทางการดำเนินธุรกิจ การบริหารสภาพคล่อง การระดมเงินฝากและการปล่อยสินเชื่อ การสร้างภาพพจน์ ปัจจัยสนับสนุนและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

บทที่ 4 ผลการศึกษา

วิเคราะห์ผลการศึกษา ที่อธิบายถึงพฤติกรรมในการระดมเงินฝากและผลการดำเนินงานของธนาคารธนาชาติ เปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

เป็นการสรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ รวมถึงบอกข้อจำกัดที่พบจากการศึกษางานวิจัยนี้